

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА

**Соціальне і правове забезпечення волонтерської
діяльності в Україні в умовах безпекових викликів**

МАТЕРІАЛИ

*Всеукраїнської науково-практичної конференції
27 квітня 2023 року*

Київ – 2023

УДК 342.349.3:364-322(477)

Рекомендовано до друку Вченою радою Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (протокол № 5 від 27.04.2023 р.).

Соціальне і правове забезпечення волонтерської діяльності в Україні в умовах безпекових викликів: матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конф. / за заг. ред. П. В. Горінова, Р. Г. Драпушка; Навчально-науковий інститут права УДУ імені Михайла Драгоманова (м. Київ, 27 квітня 2023 р.). Київ, 2023. 246 ст.

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Соціальне і правове забезпечення волонтерської діяльності в Україні в умовах безпекових викликів» містять короткий зміст результатів науково-дослідних робіт студентів, аспірантів, докторантів, науково-педагогічних працівників та наукових співробітників закладів вищої освіти, наукових установ і організацій. Збірник присвячений актуальним проблемам соціального захисту, охорони здоров'я, правового регулювання та підтримки волонтерів, а також аналізу практики застосування законодавчих та нормативних актів у цій сфері. Збірник містить цінну інформацію для дослідників, викладачів, практиків та всіх, хто цікавиться проблемами волонтерства в Україні та має намір допомогти розвитку цього напрямку в державі.

Розраховано на усіх зацікавлених проблемами волонтерської діяльності в їх соціальних і правових аспектах.

Відповідальність за грамотність, автентичність цитат, правильність фактів і посилань несуть автори матеріалів.

©Автори публікацій, 2023

©Навчально-науковий інститут права, 2023

©Український державний університет імені Михайла Драгоманова, 2023

ГОРІНОВ ПАВЛО,

*в.о. директора Навчально-наукового інституту права,
доцент кафедри правознавства та галузевих юридичних дисциплін
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова,
кандидат юридичних наук, заслужений працівник соціальної сфери України*

ІЛБЮК ОЛЕГ,

*аспірант 1-го року навчання у галузі знань 033 «Філософія»
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова*

ВОЛОНТЕРСЬКІ ОРГАНІЗАЦІЇ ЯК СУБ'ЄКТИ СОЦІАЛЬНОГО ПАРТНЕРСТВА

На сучасному етапі розвитку волонтерської діяльності в світі у міжнародних документах актуалізуються питання спільної діяльності волонтерів та органів державної влади у сфері надання соціальних послуг. Зокрема, у Звіті UNV 2022 року «Про стан світового волонтерства: створення рівноправного суспільства для всіх» наголошується на важливості взаємної відповідальності волонтерів і державних суб'єктів за спільні соціальні дії, спрямовані на створення рівноправних суспільств для всіх, наводяться рекомендації щодо формування суспільних договорів. На думку зарубіжних експертів, волонтерські організації та державні органи можуть спільно розробляти ініціативи на різних рівнях та брати на себе загальну відповідальність за їх виконання [1].

Партнерство передбачає, що волонтери вкладають час, знання та зусилля у процеси, якими раніше займалися виключно експерти та професіонали. При цьому «спільне надання послуг підкріплюється розширенням прав і можливостей учасників та їх самостійністю, що сприяє гнучкості, особливо у відповідь на виникаючі потреби» [1].

Для України важливим є впровадження механізмів реалізації соціального партнерства в системі надання соціальних послуг на рівні територіальних

громад. Особливо це актуально зараз, за наявності значної чисельності внутрішньо переміщених осіб, які потребують юридичної, психологічної та гуманітарної допомоги, адаптації до нового місця в соціумі. Державні органи займаються розробкою програм підтримки та вирішення соціально-побутових питань внутрішньо переміщених осіб, а волонтерські організації є активними суб'єктами реалізації цих програм.

Функції волонтерських організацій у партнерстві з органами місцевого самоврядування можна визначити наступним чином (рис. 1).

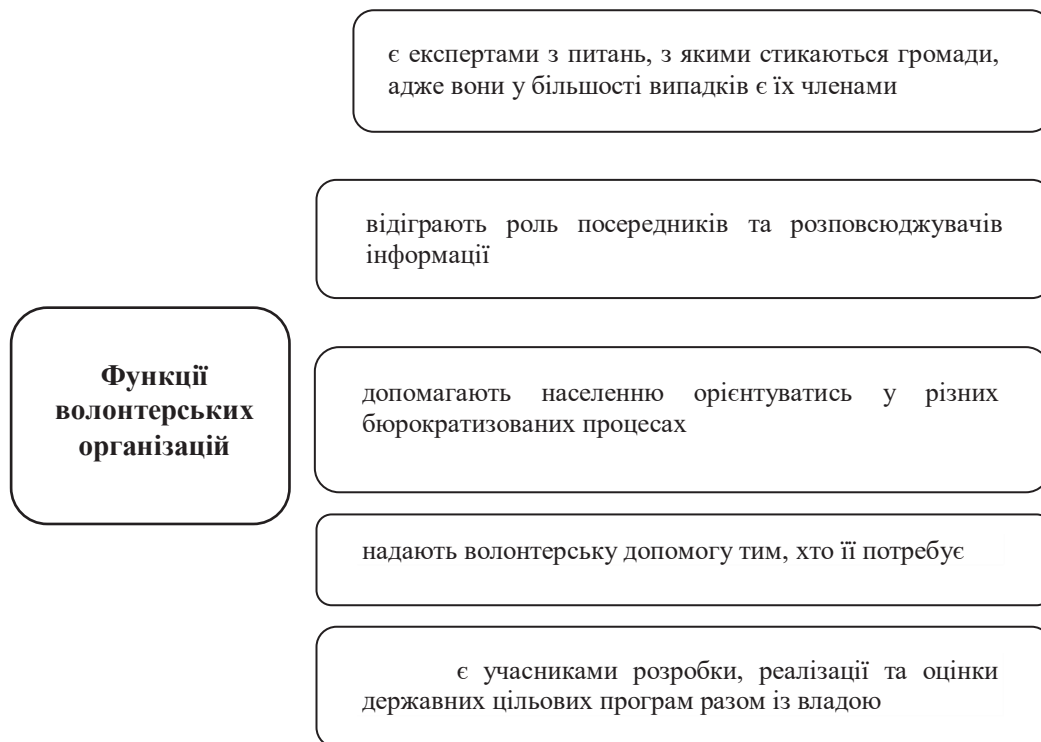

Рис. 1. Функції волонтерських організацій в рамках соціального партнерства. Джерело: [2, с. 151].

На сьогоднішній день волонтерські організації в Україні беруть активну участь у спільному наданні державних соціальних послуг, співпрацюють та вибудовують відносини з органами державної влади на всіх рівнях. Проте, вони у цій співпраці виконують роль простих виконавців, пасивно реалізують попередньо розроблені програми. В країні поки що повільно впроваджуються сучасні технології соціального партнерства волонтерських організацій із державними структурами та органами місцевого самоврядування. Основними причинами цього вітчизняні науковці називають наступні:

- недосконалість нормативно-законодавчої бази;
- низька мотивація роботодавців у соціальному діалозі;
- невизначеність ролі держави в інституті соціального партнерства;
- відсутність цілісної концепції соціального партнерства, на якій би базувалося реформування економічної та соціальної політики держави;
- формальний характер угод, договорів, відсутність відповідальності за їх порушення [3, с. 97].

Для розширення участі волонтерських організацій у розв'язанні численних соціальних проблем територіальних громад, для активізації соціального партнерства потрібно застосовувати механізм соціального замовлення на основі укладання соціальних контрактів між органами місцевого самоврядування та волонтерськими організаціями.

Під соціальним замовленням слід розуміти комплекс заходів організаційно-правового характеру, спрямованих на вирішення соціальної проблеми в масштабах держави або окремої адміністративно-територіальної одиниці, які здійснюються некомерційними організаціями на основі соціального контракту з органами державної влади або місцевого самоврядування [2, с. 152].

Для вирішення соціальних проблем громади доцільно укладати соціальний контракт між замовником, що виступає від імені органу місцевого самоврядування, та волонтерською організацією, яка перемогла на конкурсі соціальних проектів. У свою чергу, волонтерська організація може на договірній або іншій основі залучати до здійснення соціального замовлення спонсора – підприємця або грантову організацію.

Незважаючи на значні переваги механізму соціального замовлення, його впровадження в Україні для вирішення соціальних проблем відбувається дуже повільно. Основними причинами цього, на нашу думку, є наступні:

- невідповідність влади до взаємодії із громадськими організаціями;
- фахова неготовність та відсутність досвіду у більшості громадських об'єднань щодо виконання соціальних проектів спільно із владою;

– відсутність спеціального закону про соціальне замовлення, який би визначив правові, фінансові та організаційні умови впровадження механізму соціального замовлення у практику взаємодії органів виконавчої влади із громадськими об'єднаннями.

На сьогодні питання надання соціальних послуг шляхом соціального замовлення регламентуються Постановою Кабінету Міністрів України «Деякі питання надання соціальних послуг шляхом соціального замовлення» від 01.06.2020 № 450 [4]. Для більш активного розвитку соціального партнерства у волонтерській діяльності актуальними заходами повинні стати наступні: прийняття Закону України «Про соціальне замовлення»; розроблення ефективної системи оцінки проектів соціального замовлення; удосконалення процедури проведення конкурсів соціальних проектів серед громадських об'єднань; активізація проведення різних заходів (круглих столів, семінарів, конференцій для розповсюдження інформації про сутність та переваги соціального замовлення; вивчення зарубіжного досвіду соціального партнерства.

Список використаних джерел:

1. Доповідь UNV «Про стан волонтерства у світі: створення рівноправного суспільства для всіх», 2022. URL: https://swvr2022.unv.org/wp-content/uploads/2022/04/UNV_SWVR_2022_RU.pdf

2. Горінов П., Драпушко Р. Волонтерська діяльність в Україні: соціально-правове дослідження: монографія. Київ: Державний інститут сімейної та молодіжної політики, 2022. 240 с. URL: <https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/39498/Volonterska%20diialnist%20v%20Ukraini.pdf?sequence=1>

3. Пономаренко Л. Соціальне партнерство як спосіб удосконалення системи надання соціальних послуг на рівні громади. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2019. № 7 (91). С. 90-99.

4. Постанова Кабінету Міністрів України від 01.06.2020 р. № 450 «Деякі питання надання соціальних послуг шляхом соціального замовлення». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/450-2020-%D0%BF/conv#n3>.